

F 122 Axadlevilline Raski-Eesti Selts
s. 106

Karling, Sten

Estland - Sverige [ülevaade
Eesti-Raski suhetest 1720 - tänapäe-
vani].

1930 - ndad aastad

2 l.

Raski k.

När monumentet över slaget vid Narva år 1700 om söndags ~~av~~ täckes, så sker det ^{under} ~~en~~ formen av en historisk högtidlighet, i vilken ej blott Sverige utan även Finland och ~~Estland~~ Estland deltaga. Svenskar, finnar och ester kämpade ~~och fällo~~ där sida vid sida och slaget ~~har betydelse~~ hade något av samma betydelse för dem alla.

Det fyller alla svenskar med en känsla av varm sympati att ^{nu} ~~i dag~~ kunna begå högtidligheten på Estlands fria jord med hjälp och tillmötesgående av dess styrande och folk. ~~De många estniska krigarna som kom till Estland under de senaste åren~~ De många svenskar, som vid Narva hylla ett stort historiskt minne, äro fyllda av tacksamhet för det värdeskap, som visats från Estlands ~~sida~~ ^{av samhörighet} och deras sinne skola utan tvivel fyllas av ^{en} ~~samhörighetskänsla~~ med Estlands land och folk, en samhörighet som nu ej längre ~~är~~ politiskt betingad utan främst baserad på ^{ens} ~~gemensamma~~ kulturella ~~gemensamma~~ och psykologiska förutsättningar.

Starka krafter ha länge varit i rörelse att närma Estlands och Sveriges folk ^{Till} varandra - vad som skiljer dem åt är inga motsättningar, ^{väsensolikheter} inga ~~divergenser~~ utan endast obekant ~~skap~~. För en svensk, vilken såsom under ~~tecknad~~ haft förmånen att under några år lära känna Estland och dess folk har den saken fram ~~st~~ klart och tydligt nog. ~~De estniska krigarna som kom till Estland under de senaste åren~~ En svensk känner sig snart ^{så} ~~hemma~~ här och jag tror att ^{där} ~~förhållandet~~ ^{reflekterat} ~~även~~ ^{är ombytligt} ~~är det motsatta~~. Vi ha många psykologiska gemensamma drag och en enhet i grunduppfattning, som betyder mest av allt. Allbekanta historiska omständigheter ha gjort att Estland under gångna tider bundits vid kulturkretsar, som ~~äro~~ ^{äro} även om de ej böra underskattas, dock varit Estlands folk ~~psykologiska~~ ^{och} många avseenden främmande. De ~~svensk-estniska~~ ^{därför} ~~strävandena~~ ha ~~alltså~~ ^{alltid} framförallt tagit ~~h~~ ^{pa} ~~rikte~~ på en kulturell samorientering, att införliva Estland i den nordiska kulturkretsen, där det skulle bidra med en egen stämma. För dem som arbetat för detta har det stått klart att ett ^{i denna riktning utvecklat} ~~kulturutbyte~~ ^{för} ~~för~~ båda parter endast kan vara till nytta och gagn. ^{förmedla en bredare} ~~Därför~~ ha de strävat efter att på så många områden som möjligt ~~öka~~ ^{öka} kontakten mellan de båda folken.

Som ^{är} ~~mer~~ turisttrafik har härvid lag givetvis haft mycket att omfattande

När om söndag ~~Svekiex~~ det svenska monumentet vid Narva under stora högtid-
ligheter avtäckes så har denna högtidlighet själfallet fått karaktären av
historisk fest i vilken blott icke Sverige utan Finland och Estland komma att
deltaga. För Sverige skänker det en skänsla av varm tillfredsställelse att
kunna fira minnet av segern och dess historiska roll i intimt samarbete med
Estland på vars mark den skickjelsedigra drabbningen stod. Svenskar, ester
och finnar kämpade där sida vid sida och när vi nu begå det historiska minnet
så fylles vårt medvetande med känsla av samhörighet och gemnsak, icke den
samma som då med dess politiska och historiska betingelser utan friare

betyda för den ömsesidiga bekantskapen, men det är klart att de flyktiga turist-
intrycken behöva fördjupas och kompletteras. Med glädje kan man därför konsta-
tera det alltmer växande intresset för svenska språket i Estland, vars behärs-
kande genom den ~~alltmer ökande~~ turisttrafiken fått betydande praktisk betydelse.

Vid universitetet i Tartu räknar nybörjarkursen ^{svenska} f.n. närmare 100 personer. Det
vore synnerligen värdefullt om det även i Tallinn kunde ordnas praktiska språk-
kurser, antingen som ett frivilligt inslag i skolschemat eller på annat sätt.

För svensk litteratur är det i Tartu ganska väl ^{och} ~~men~~ det har kommit till
min kännedom ~~en~~ att även Tallinn ^{inom kort} ~~torde~~ få sitt bestånd av svensk
litteratur i ^{väsentlig mån} ~~hög grad~~ kompletterat. Det svensk-estniska lexikon som f.n. är
under arbete är ^{en estnisk publik.} ~~först och främst avsett för dem vilka vilja studera svenska~~
~~XXXXXX~~ språket och litteraturen.

Ett centrum för det svensk-estniska kulturella ^{samarbetet} är Akadeemiline
Rootsi-Eesti Selts i Tartu. ^{Sedan tre år tillbaka} Samfundet utger årligen en årsbok med bidrag av
svenska och estniska författare, där ~~XXXXXX~~ historiska, etnografiska,
språkvetenskapliga och andra problem behandlas. Årsboken utges på svenska med
estniska resuméer och är alltså i första hand avsedd att sprida ökad kännedom
om estniska frågor och förhållanden för en nordiska läsekrets. Samfundet har
på sitt program föredrag ^{och upplysningsverksamhet samt} ~~XXXXXX~~ söker ~~XXXXXX~~ i den mån det är möj-
ligt ordna med ett utbyte av föreläsare mellan de båda länderna. På den punkt-
ten ^{har} ~~är~~ universitet självt även ^{visat sig vara} intresserat. Flera svenska vetenskapsmän, däribland
professor ^{och} Vilhelm Lunström ^{och} E. Wahlberg, ~~XXXXXX~~ ha på universitetets inbjudan
hållit föreläsningar och i höst kommer även riksantikvarie Sigurd Curman att
föreläsa ^{håller i Tartu och} ~~där samt även~~ i Tallinn. Estniska vetenskapsmän inbjudas till föreläs-
ningsturnéer i Sverige - sålunda besökte professor Gustav Suits ^{i våras} Stockholm,
Lund och Göteborg. En viktig roll spelar även det Baltiska institutet i Stock-
holm, som under riksantikvarie Curmans ledning kommit att bli ett verksamt
organ för baltiskt samarbete. Ett stort antal ~~fr~~ framstående yngre estniska
vetenskapsmän ^{från olika områden} ha redan tagit del i institutets arbete och därigenom även
engagerats i det kulturella utbyte, som är av så stor betydelse för den bå-
folken. Till slut skall ej förglömmas det ^{initiativ till svensk} ~~intresse för XXXXXX kulturellt~~

Orientering från estnisk tid åtgärde inofficiell tillfällan
~~samarbete med Sverige~~, som tagit sig uttryck i att vid universitetet knyta svens-
ka lärokrafter. Svenska staten ^{har} på sin sida genom att ^{visat sitt intresse} ~~att~~ vid Tartu universitet
placera en professur i svenska språket och litteraturen.

Ett särdeles livligt samarbete har även under de senaste åren etablerats på det
område som är mitt eget, konsthistoriens och den praktiska fornvårdens. Även
här framstår riksantikvarien Sigurd Curman som initiativtagare, ~~och ledare~~. De
utgrävda ~~XXXXXXXXXXXX~~ och konserverade ^{ruinerna} vid Pirita är ett för de flesta
bekant, synligt uttryck därför. ~~XXXXXXXXXXXX~~
Svenska fornvårdsmän såsom dr Berthelson och dr Lundberg ha aktivt deltagit i
lösandet av estniska fornvårdsproblem och ~~stimulera intresset därför~~ ^{de ha i Sverige insatt} En estnisk
konsthistoriker, mag^{A.} Tuulse ~~har i Sverige~~ ^{här} tagit sig in i hithörande problem.
Även arkeologer och språkvetenskapmän i de båda länderna upprätthålla livliga
förbindelser med ~~varandra~~ ^{dena}.

~~Detta är endast några exempel på de uttryck, som det svensk- estniska kultu-~~
~~rellt samarbetet hittills tagit.~~ ^{kunna} ~~XXXX~~ Förutom ^{andra} ~~ingen~~ kan kompletteras på ^{Nämnas bör sålunda} ~~med~~
^{av folk konst och konstindustri, konstver} ~~många sätt t.ex. genom utställningar och personliga relationer.~~
~~Studenttätthet~~
Studentkårerna i de båda länderna ha under de senare åren trätt i hjärtliga
förbindelser med varandra. De feriekurser för utländska studenter, som hållas i
Sverige, ha den senaste sommaren rönt livlig anslutning från estniskt håll. Det är
sålunda, som synes, ett ömsesidigt kulturellt utbyte som ^{här} ~~kommit i gång~~ ~~dess fort-~~
~~sättande och utbyggande bör vara ett önskemål för vilka vi alla böra sträva.~~
Det finns ännu många områden där ett samarbete och en kontakt (både kan vara
nyttig och givande, de ansatser som redan gjorts på idrottens, de religiösa
och ideella sammanslutningarnas område torde med gott resultat kunna byggas
på och intensifieras.

Låtom oss därför ^{inför} ~~vid~~ ^{stort} ett högtidligt historiskt minne som Narvaslaget
hoppas, att den forna ~~historiska~~ gemenskapen nu i modern tid, mellan två
fria folk skall ersättas av en ny, baserad på likaberättigande, ^{respekt} ~~förståelse~~
och ~~kunskap~~ ^{fria}. Att i så stor omfattning som möjligt ~~sluta~~ Estland samman
med de nordiska staterna ^{nas} kulturella sfär är vår traktan och vår strävan.

Sten Karling.